

Dave Eggers. (2013). *The Circle*. New York: Random House. Isbn 978 08 041 7229 5, € 8,99, 497 blz.

The Circle. (2017). James Ponsoldt. Imagination Abu Dhabi FZ, 110 min.

The Circle zet aan tot nadenken, maar raakt niet

In het boek *The Circle* van David Eggers komt de 24-jarige Mae Holland te werken bij The Circle: een bedrijf dat een combinatie lijkt van bedrijven als Apple, Google en YouTube en uitgaat van slogans als 'privacy is theft', 'secrets are lies' en 'sharing is caring'. Gaandeweg wordt Mae steeds verder de wereld van The Circle ingetrokken, waar het grote ideaal is dat iedereen altijd zichtbaar en traceerbaar is. Het is een dystopische roman, met duidelijke verwijzingen naar Orwells 1984. *The Circle* is typisch zo'n boek waarbij we ons de vraag kunnen stellen wat youngadultliteratuur nu eigenlijk is. Is het literatuur geschreven voor, over, of gelezen dóór jongvolwassenen, of is het misschien alleen maar zo dat slimme marketeers het label 'young adult' op literatuur plakken om meer te verkopen? En als we het toch over die markt hebben: wat is eigenlijk onze definitie van een jongvolwassene? En is die definitie ook niet veranderlijk over tijd en tussen culturen? Voor wie verder uitgedaagd wil worden om over definities en kenmerken

van dit type literatuur na te denken: de podcasts van David Beagley van La Trobe University zijn absolute aanraders (<bit.ly/lm-ya>), overigens ook leuk om eens te gebruiken bij *flipping the classroom*.

Vrouwen in dystopische werelden
Eggers is zeker niet de enige die recent een dystopische roman schreef met een jonge vrouw in de hoofdrol. Welbekend zijn uiteraard de trilogieën *The Hunger Games* door Suzanne Collins (2008–2010) en *Divergent* door Veronica Roth (2011–2013). Het is interessant om in de klas te bespreken welke van de hoofdpersonen uit de verschillende boeken het meest volwassen is, aan de hand van welke criteria we dat bepalen, en wat dit doet met je machtspositie in een maatschappij. Mae is bijvoorbeeld ouder, heeft een minder subdominante machtspositie dan de heldinnen uit de andere boeken, en er zijn expliciete seksscènes in *The Circle*. Aan de andere kant heeft Mae geen vaste relatie, is ze geen zorgdrager voor een gezin en neemt ze geen verantwoor-

delijkheid voor haar keuzes, zoals de heldinnen uit de twee trilogieën wel hebben, zijn en doen.

Een ander belangrijk verschil met boeken als *The Hunger Games* en *Divergent* is dat Eggers er interessant genoeg voor kiest om een wel bijzonder onsympathieke en oppervlakkige antiheldin als hoofdpersoonage te nemen, waar Collins en Roth er juist voor kiezen om hun vrouwelijke hoofdpersoonages als onverschrokken en opofferingsgezinde heldinnen neer te zetten. Waar Roth ons door de keuzes die haar heldin uiteindelijk maakt, hoop voor de toekomst schenkt, en Collins ons nog de genade van een ambivalent *happy ending* geeft, is de wereld die Eggers ons voorschotelt door toedoen van Mae juist verdoemd. Eggers is duidelijk niet van het slag mensen dat de jeugd ziet als sleutel tot een betere toekomst. Misschien is dat ook wel een van de redenen dat, ondanks dat *The Circle* een aardige pageturner is, het boek de lezer uiteindelijk niet overtuigend weet te raken.

De film

Hoe verfilm je een dystopie waarin een commercieel bedrijf via sociale media de macht in de wereld overneemt? Waarin de online werkelijkheid belangrijker is dan contact in de offlinewereld en privacy bestempeld wordt als diefstal? Het verhaal lijkt anno 2017 nog dichter bij de werkelijkheid te staan dan in 2013 toen het boek uitkwam. De film *The Circle* bevat veel visuele verwijzingen naar onze hedendaagse samenleving. Het logo van The Circle is simpel en herkenbaar (zoals dat van Apple), de architectuur en omgeving verwijzen naar Silicon Valley, en een van de bazen, Eamon Bailey gespeeld door Tom Hanks, lijkt gestyled op met name Steve Jobs. Hanks overtuigt als een relaxte hippie. Wie zou in hem een bedreiging van de eigen vrijheid kunnen zien?

Dave Eggers schreef zelf mee aan het script van de film. Veel dialogen zijn letterlijk overgenomen van het boek inclusief de drogredeneringen en emotionele chantage, maar diverse verhaallijnen zijn opmerkelijk genoeg vrij drastisch aange-

past. Er is geen liefdesrelatie (seks) in de film, de verhaallijn van Mae's beste vriendin en collega Annie kent een heel ander einde, de hoeveelheid digitale informatie die verzameld wordt, is noch in cijfers noch in beeld helder in kaart gebracht (een gemiste kans), maar bovenal is de ontwikkeling van Mae anders. In het boek wordt Mae gedreven door machtswellust en heeft ze last van grootheidswaan (ze vergelijkt zichzelf met president Kennedy). In de film lijkt Mae veel meer overdonderd en meegesleurd in de gang van zaken, en dat maakt haar sympathieker. Als ze te horen krijgt dat ze zojuist nietsvermoedend een sensor heeft doorgeslikt, reageert ze geschokt en ze schiet in de lach bij het idee van het plaatsen van chips in botten van kinderen. Bovendien besluit ze aan het eind van de film de beide bazen van The Circle een koekje van eigen deeg te geven en hen live te dwingen om, net als haar, hun hele leven met de wereld te delen.

Een ander belangrijk verschil met het boek is de dood van ex-vriend Mercer.

In de film wil Mae Mercer niet traceren, maar wordt zij daartoe gedwongen. De dood van Mercer is daarbij ook niet een bewuste zelfmoord zoals in het boek, maar een ongeluk: hij ontwijkt een drone en vliegt over de reling van de brug. Deze scène roept herinneringen op aan de dood van prinses Diana en het gedrag van paparazzi. Annie zegt daarna tegen Mae: 'Technology did not exactly help the situation.' Daarmee lijkt de boodschap van de film anders dan die van het boek. Wat vinden leerlingen van de verschillen? En welke gevolgen zullen de verschillende eindes kunnen hebben? Welke technologische ontwikkelingen uit het boek of de film zouden leerlingen wel als een vooruitgang zien en waarom? Hoe reageren zij op de slogans van de film zoals 'sharing is caring' en vinden zij, net als Bailey, dat niet online delen van je ervaringen egoïstisch is?

Genoeg te bespreken! *The future won't wait.* ■

Eva Overman & Brit Thomassen

Oprichter Bailey (Tom Hanks) van het technologiebedrijf The Circle in de film *The Circle*

Voorkant van het boek *The Circle* (detail)